

Požadavky na digitální dovednosti se zvyšují

Digitální technologie jsou fenoménem 21. století. Jsou všude kolem nás a jsou běžnou součástí našich životů. Mnozí z nás ještě pamatují doby, kdy bylo vzácností vlastnit osobní počítač. Dnes spolu s mobilním telefonem tvoří standardní výbavu většiny domácností.

Neustále se objevují nové technologické „zázraky“, které si rychle získávají oblibu mezi lidmi z celého světa. Je obdivuhodné, jak tyto technologie dokáží usnadnit život. Navíc nás mnoho dalších překvapení v tomto oboru teprve čeká. Moderní technologie zlepšují kvalitu našeho života, usnadňují nám rutinní úkoly, pomáhají chránit lidské životy a poskytují nám zábavu i rozptýlení. Tyto novinky postupně pronikají do domácností a s rozvojem internetu roste jejich význam pro jednotlivce i společnost. V současné době se dá pomocí internetu vyřídit velké množství záležitostí, které jsme kdysi museli řešit osobně. Ušetříme tak čas, který bychom strávili pochůzkami, a můžeme se déle věnovat jiným užitečným a zábavným činnostem.

Na druhou stranu tím neustále rostou požadavky na dovednosti, které jsou spojené s využíváním digitálních technologií. Navíc masivní expanze trhu s digitální zábavou způsobuje, že s těmito technologiemi trávíme stále více času.

Digitální gramotnost je v současné době velmi ceněnou kompetencí nejen na trhu práce, ale i v mimopracovní oblasti. Platí, že každý občan ČR potřebuje určitou minimální sadu digitálních dovedností, která mu umožní využívat digitální technologie v běžném životě.

S postupným zvyšováním kvality života se zároveň bude zvyšovat i minimální úroveň potřebných digitálních dovedností, neboť digitální technologie budou k dispozici ve větším rozsahu a ve více oblastech.

DIGITÁLNÍ TECHNOLOGIE V UMĚNÍ

Jednou z oblíbených lidských činností je zaznamenávat, co vidíme kolem sebe. Svůj život. Již pravěcí lidé reagovali na svět kolem sebe pomocí kreseb na jeskynní zdi. Ani dnešní člověk není jiný.

Dnešní doba nám nabízí více možností efektivní komunikace a získávání informací, a to díky digitálním médiím, s jejichž pomocí můžeme vytvářet, zaznamenávat či prezentovat. Mnoho institucí plně využívá digitální archivaci, například pro umělecké sbírky, knihy či pro záznamy událostí. Pomocí sdíleného videa nebo fotodokumentace lze rychle a efektivně získávat potřebné informace, dovednosti a inspirace. I oblast sebevzdělávání nabízí stále více možností. Na internetu nalezneme nepřehledné množství obsahu, ze kterého můžeme čerpat. Oblíbená jsou výuková videa (tutoriály) na sociálních sítích či databáze uměleckých děl, hudebních autorů a filmů. Zde můžeme nalézt inspiraci, sledovat aktuální trendy, prezentovat sebe sama nebo se prostě jen bavit. K tomuto účelu se nejčastěji využívají platformy YouTube, Pinterest či Behance, na kterých můžeme sdílet své nápady, výtvary, fotografie, videa, hudbu apod.

Stále častěji se setkáváme s interaktivitou díla, možností bezprostřední interakce mezi výtvořem a divákem. Díky rychlému vývoji technologií můžeme propojovat jednotlivé oblasti, například reakce světla na zvuk, snímání pohybu a jeho následná vizualizace formou projekce.

Převážná většina současné vizuální a umělecké tvorby se v digitálním světě odehrává v celé šíři, od myšlenky a návrhu až po vytvoření a následnou prezentaci. Obory vizuální tvorby, animace, fotografie, filmu, hudební produkce a mnohé další se bez digitalizace již neobejdou. Také v architektonických a designérských postupech se dnes již běžně využívá 3D tisk.

Velmi zajímavou oblastí je oděvní průmysl, který se stále více zaměřuje na moderní technologie. Příkladem jsou SMART (inteligentní) textilie, které reagují na vlhkost nebo teplotu a na základě toho samy přizpůsobí svůj tvar a další vlastnosti. Pomocí funkční pigmentace se například vyrábí oděvy, které dokáží změnit barvu nebo vykreslit vzor v reakci na teplotu nebo UV složku v denním světle.

Zdravotnictví DNEŠ

Zeptáme-li se občanů, co je v životě pro ně důležité, na prvním místě většinou uvádí zdraví. To představuje pro člověka tu nejcennější hodnotu a nejvyšší měrou přispívá k životní pohodě a dobré kvalitě života. Zdraví znamená celkový stav tělesné a duševní pohody. O své zdraví bychom měli pečovat a dodržovat zásady zdravého životního stylu.

Zdravotnictví postupně přechází na elektronický systém. Moderní technologie dokáží podstatným dílem přispět ke zlepšování dostupnosti a kvality zdravotní péče v celé společnosti, podílí se na vyšším zapojení občana do péče o své zdraví (posilují osobní zodpovědnost) a napomáhají přeorientovat zdravotní systémy tak, aby lépe sloužily lidem. Nové technologie se stále vyvíjí, a proto je důležité, abychom se informovali o nových trendech. Patří sem činnosti, z nichž některé bývaly dříve vyřizovány telefonicky (např. objednání k lékaři). Pomocí širokého spektra technologií, které dnes slouží k interakci mezi pacientem a lékařem, se maximálně zjednodušuje a zefektivňuje život.

Standardem jsou digitální rentgenové snímky nebo mamograf. Občan tak nemusí nosit velké a neskladné snímky na fólii, stačí je elektronicky přeposlat lékaři.

Lékaři vydávají tzv. eRecepty, což jsou lékařské předpisy v elektronické formě. Informace o předepsané medikaci je skladována v tzv. Centrálním úložišti elektronických receptů. Pacient potřebuje pouze identifikační kód, který slouží k vyzvednutí receptu. Ten se skládá z písmen a číslic a je napsaný ve tvaru, který vypadá podobně jako: KODE RECE PTU1. Lékař může pacientovi vydat kód v několika možných podobách:

jako SMS zprávu, v emailu, v aplikaci (na mobilním telefonu nebo tabletu) nebo kód pacientovi nadiktuje a platnost tohoto kódu je ve standardní době stejná jako u běžného papírového receptu, tedy 14 dní.

Velmi zajímavý je vývoj technologií určených pro lékařské užití. Lékař pacientovi předepíše technické zařízení či aplikaci (např. glukometr s Bluetooth připojením) a s jejich pomocí sleduje konkrétní data, která systém shromažďuje. Do budoucna bude mít každý občan svoji elektronickou dokumentaci, která bude rovnocenná klasické papírové formě, na níž jsou pacienti v ordinacích prozatím zvyklí. Ke své dokumentaci bude mít neustálý přístup, díky čemuž bude kvalitněji informován o svém zdravotním stavu. Některé služby budou poskytovány online. Občan požádá o recept elektronickou formou, lékař recept potvrdí a občan si jej vytiskne, aniž by musel navštívit lékaře. Občané, kteří berou stejné prášky pravidelně, obdrží recept automaticky, případně i s upozorněním, že lék jim brzy dojde a měli by si zažádat o novou dávku nebo si lék vyzvednout.

Celá řada institucí, které se zabývají lékařskou, terapeutickou či psychologickou pomocí, využívá při své poradenské činnosti sociální sítě. Nebývalý zájem je o on-line chatování (dopisování prostřednictvím internetu). Ukazuje se, že dopisování je pro lidi, kteří potřebují pomoc, mnohdy jednodušší než telefonní hovor, při kterém bariéra hlasu někdy způsobí, že se lidé o svých intimních problémech stydí mluvit. Chatování je v současné době přirozenější, a lidé se proto snadněji otevrou a svěří.

3 TVORBA DIGITÁLNÍHO OBSAHU

Tvorba digitálního obsahu

Abychom dokázali vytvořit digitální obsah, musíme ovládat základy textového nebo jiného editoru a umět v něm vytvořit dokument. Tento obsah můžeme následně vytisknout, odeslat či jinak reprodukovat. Snad všichni jsme schopni napsat SMS a odeslat ji správnému adresátovi. Také správně vyplnit elektronický formulář by neměl být pro nikoho zásadní problém. Jednoduchý tabulkový procesor nám zase může pomoci s výpočtem jednoduchých příkladů.

Za použití SMART telefonu nebo jiného digitálního přístroje běžně zvládneme pořídit fotografii, zvuk nebo video, případně vybrat vhodný nástroj pro jejich jednoduchou editaci. Vytvořený obsah můžeme uložit a prezentovat dalším lidem.

Integrace a přepracování digitálního obsahu

Se získanými daty můžeme dále pracovat, integrovat je, propojovat a vytvářet tak nový digitální obsah. S jistou dávkou obratnosti lze vybírat adekvátní způsoby úpravy a vzniklá data následně prezentovat.

Autorská práva a licence

Měli bychom si být vědomi toho, že existují **licence** neboli přenositelná povolení či oprávnění k užívání textů, programů, fotografií, videí a dalšího digitálního obsahu. Použití obsahu v rozporu s licencí je nelegální, tedy trestné. Každý z nás ví, jaký je rozdíl mezi „koupit“ a „ukrást“. Stejně tak bychom měli pochopit význam **autorského práva** čili pravidel pro ochranu a šíření duševního vlastnictví, za něž je třeba digitální obsah považovat.

Programování a informatické myšlení

Informatika je věda, která se zabývá informacemi a jejich zpracováním. Programování je vytváření počítačových programů a algoritmů, kterými lze vyřešit daný typ úlohy.

Pro snadnější orientaci v digitálním prostředí bychom měli chápat základní procesy digitálních technologií a učit se je efektivně ovládat. Jedná se například o vyhledávání a instalaci běžných programů a aplikací, využívání klávesových zkratků či schopnost poradit si s běžnými technologickými překážkami.

Magdalena a Tomáš

Magdalena od střední školy zbožňovala vše, co je francouzské – knihy, módu, francouzský šanson i rap. Po maturitě se rozhodovala, co dál. Protože na vybrané vysoké škole neotevřeli obor Francouzský jazyk pro evropský a mezinárodní obchod, řekla si, že se místo studia vypraví do vysněné Francie.

Přes stránky Student Agency si našla francouzskou rodinu, která hledala au-pair. Měli jednoho dvouletého a jednoho pětiletého syna, jejich matka byla šansoniérka a zpívala po pařížských kabaretech. Agentura pomohla Magdaleně s rodinou navázat první kontakt přes Skype. Obě strany si byly sympatické, a tak už za pár dní hledala na SkyRadaru letenku v akci. Magdaleně se podařilo odletět za 14 dnů od chvíle, kdy se rozhodla, že stráví alespoň rok ve Francii. Odbavila se online na letišti Václava Havla v Praze a za chvíli již přistála v Paříži. Po příletu se postupně zabydlela v novém domově a při té příležitosti si také založila blog o životě v Paříži a stejnojmenný instagramový účet. Sdílela zde své zážitky, a hlavně fotografie interiérů, což je její velký koníček. Během svého pobytu v Paříži se často procházela po okolních ulicích a během těchto výletů se jí povedlo nafotit velké množství opravdu zajímavých interiérů.

Po dvou měsících se ve své oblíbené kavárně seznámila s českým uměleckým sklářem Tomášem, který byl ve Francii na stáži. Jejich vztah postupoval milovými kroky, oba si velmi rozuměli a trávili hodiny procházkami Paříží. Magdalena díky tomu poznala další nová místa a objevila spoustu dalších interiérů, jejichž fotky sdílela se svými fanoušky. Její blog a instagramový účet již dávno překonaly hranici tisíce sledujících. Z toho měla

Magdalena samozřejmě velkou radost. Trápilo ji však to, že se blížil konec jejího pobytu ve Francii a ona nevěděla, co bude dál. Tomáš jí našel na pařížské Sorbonně online kurz pro interiérové designéry a přesvědčil ji, aby se do něj přihlásila. Magdalena souhlasila a dobře udělala. Objevila tak svět e-learningu a mohla se naplno věnovat své vlastní tvorbě pod dohledem zkušených designérů. Mezitím se završil její pobyt v Paříži. Tomášova stáž měla končit až za 6 měsíců. Protože oba rádi létají a používají moderní výdobytky komunikace (Skype, Messenger, Instagram), věřili, že jim těch 6 měsíců rychle uteče a mezi nimi se nic nezmění.

Po návratu Magdalena pracovala v jedné malé pražské kavárně. Protože majitel kavárny znal její blog, poprosil Magdalenu, zda by s malým rozpočtem trochu neoživila interiér jeho podniku – je přece odbornice. Magdalena udělala v kavárně pár jednoduchých změn a z interiéru se stal francouzský koutek, do kterého proudili noví zákazníci. Vše sledovali také fanoušci na sociálních sítích a úspěch jejího instagramového účtu rostl. Pak se Tomáš vrátil ze stáže a chystal velkou výstavu svých francouzských prací. Těsně před ní se mu ovšem zranil designér, který měl dát výstavě konečnou podobu. Tomáš ale nezoufal – měl přece Magdalenu. Ta za pár dní vytvořila z galerie úžasný prostor, kde se jeho skleněné figury a sošky krásně vyjímaly. Na blogu a instagramovém účtu to žilo a Magdaleně se po pár dnech začala plnit e-mailová schránka nabídkami na předělání interiérů – restaurací i bytů. Jedna z nabídek dokonce počítala s dvouletým kontraktem pro vytvoření konceptu sítě francouzských bageterií.

Magdalena s Tomášem začali přemýšlet o tom, že by koupili starší chalupu a pracovali z domova. Do roka a do dne si svůj sen splnili. Chalupa jim poskytla klid na práci a prostor, který je inspiruje. Díky sociálním sítím nemá Magdalena nouzi o zakázky a Tomáše těší, že může být se svou francouzskou múzou skoro celý den. Sociální sítě a moderní technologie jim pomohly nalézt práci a uskutečnit si svůj sen.

NÁŠ PŘÍBĚH

JAK TO MÁM JÁ?

Nejsem velkým fandou digitálních technologií a často čekám velmi dlouho, než mě nějaká novinka přesvědčí. Vlastním sice čtečku Kindle, přesto však dodnes preferuji papírové knihy, které „voní“ a šustí. Čtečku používám, jen když jsem na cestách.

Nemám ráda pocit, že musím být pořád k zastížení, a tak je můj telefon drtivou většinu času offline, často navíc v tichém režimu. Chci si sama určovat dobu a intenzitu, kdy budu okolnímu světu k dispozici.

V posledních letech jsem však díky práci z domova vpustila do svého života několik digitálních pomocníků, kteří mi usnadňují život a na které nedám dopustit. Jednak je to aplikace AdBlock, která blokuje otravnou reklamu na valné většině webů. Při práci ráda využívám TomatoTimer, pomocí kterého dělím čas na 25 minutové pracovní bloky a 10 minutové přestávky, kdy se mohu protáhnout, uvařit si čaj, projít sociální sítě nebo se projít po zahradě. Prokrastinaci držím na uzdě pomocí aplikace Pocket, která mi jakýkoliv článek uloží do chytrého telefonu, a já se k němu můžu vrátit později, když bude příležitost (např.: při cestě metrem). S kolegy sdílím dokumenty z domova pomocí Google Drive a pracuji na úkolech zadaných do online aplikace pro projektový management Freeloo. V telefonu mi nechybí také prokakaná Záchranka. Samozřejmě doufám, že ji nebudu muset použít, přesto si však myslím, že by měla být základem digitální výbavy každého občana.

Svět digitálních technologií je pro mě velmi dobrým rádcem a inspirativním pomocníkem. Rozhodně ale nestojím o to, aby byl mým pánem.

Jana

Redakční rada:

Jaroslav Jindra, Jana Kubátová, Petr Klíma, Kateřina Špačková, Pavel Štáfek, Michaela Štáfková

DIGI zpravodaj 03 | Rok vydání: 2020 | www.portaldigi.cz

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

DigiStrategie 2020 | rozvoj systémové podpory digitální gramotnosti

AUDACITY

Každý si občas potřebujeme zaznamenat nějakou zvukovou informaci, zajímavou písničku či rychlý nápad, který by psanou formou nešel zachytit. Ať už se jedná o mluvený komentář, zpěv či hudbu, k záznamu používám výhradně digitální záznamové zařízení. Pro pracovní nahrávky stačí mikrofon a záznamník, který dnes již najdete v každém chytrém telefonu. Pokud nahrávám hudbu nebo chci mít nahrávku kvalitnější, použiji speciální nahrávací techniku a případně i samostatné studiové mikrofony.

Každá taková nahrávka se ukládá jako soubor v některém ze zvukových formátů. Nejčastěji používané jsou formáty WAW (úplný datový tok – v souboru je vše, co zachytí mikrofon) a MP3 pro komprimovaný datový tok – komprese v tomto případě znamená, že software z nahrávky odstraní pro naše ucho nevýznamné či neslyšitelné informace a celý soubor zabere díky tomu podstatně méně místa.

Málokdy se povede, aby nahrávka byla perfektní hned na první pokus. Většinou ale není nutné (a někdy ani možné) nahrávat znovu. Naštěstí však existují programy, ve kterých lze nahrávky upravovat a v mnoha případech i výrazně vylepšit. Jedním z takových programů je volně šiřitelný software Audacity.

Audacity umí pracovat s každou ze zvukových stop samostatně, lze také upravovat i více vybraných stop nebo všechny najednou. Nabízí knihovnu s mnoha efekty a jednoduché ovládání. Nevyžaduje tolik místa při instalaci. Je volně ke stažení pod GNU General Public License.

